

“Benadruk niet wat we niet meer hebben, maar blijf je spirit uitstralen”

Zoek eens bij Google naar Moergestel en je hebt het al gauw gezien.

Een geweldig actief dorp, dat bruist in al zijn schakeringen. Daar zijn er in Brabant 137 van, die zich verenigd hebben in de vereniging kleine kernen noord brabant en die onder leiding van Wim van Lith en het bestuur en met de inzet van de coördinator, niet alleen in de provincie dag in dag uit bezig zijn, maar ook nationaal, in de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen. Steunen, voeden en inspireren. Datzelfde gebeurt op nationaal niveau nog elf keer door de andere provinciale verenigingen.

Op die manier komen bij de LVKK de belangen, de daadkracht en de initiatieven van 1500 kleine kernen bij elkaar. En het meest frappante van het hele verhaal is, dat het werk voor het overgrote deel gedaan wordt door vrijwilligers.

Prima, maar je zou anno 2010 nauwelijks meetellen, als je werkzaamheden bij de landsgrenzen zouden ophouden, als de weg van en naar Brussel niet ook de onze zou zijn. Ook daar barst het van de activiteiten. Gek genoeg kunnen we veel leren van de Noord-Europeanen als Zweden en gek genoeg van de Oost-Europeanen en de Baltische staten waar een enorme inhaalslag aan de gang is.

Het is daarom ook, dat we begin mei voor de derde keer naar de Landsbygdsriksdag in Zweden gaan. Zeg maar het plattelandsparlament daar. Duizend deelnemers drie dagen lang bij elkaar. Ik heb daar Zweden gesproken, die het dubbele van onze afstand afgelegd hadden in hun eigen land om er bij te zijn.

We zijn ook al een heel eind gevorderd met de ERCA, de European Rural Communities Association, zeg maar de Europese LVKK. Ons bestuurslid Bert Broekhuis is daar op dit ogenblik voorzitter.

Ik heb u zo de structuur vanaf de Dorpsraad Moergestel tot en met het Europeparlement in Brussel geschetst.

En wat we ook willen en waar we ook iets willen, contact met de overheden is altijd onmiddellijk aan de orde. Dorpsraad Moergestel zal nogal eens in conclaaf moeten met BenW, de raad en de ambtenaren in Oisterwijk.

Wim en collega's doen hetzelfde met mevrouw Van Haaften en de haren in Den Bosch. Wij zijn als het ware kind aan huis in Den Haag bij LNV en ook bij andere departementen. In Brussel zoeken we nog.

En toch is dat alles bij elkaar een moeilijke klus, die soms grenst aan het onmogelijke. Je kunt in die onderhandelingen niet met het gezicht naar de overheden staan en met de rug naar je achterban, omgekeerd gaat ook niet.

Tegelijk met je gezicht naar beiden, dat kan denk ik alleen Sinterklaas, maar het wordt wel van u en ons gevraagd.

En wat hebben we dan overal te vragen? Van alles en nog wat.

Van alles, maar wel met één gemeenschappelijke deler. Aan de vraag zit ook bijna altijd een prijskaartje. En dan kom je nu eigenlijk op een slecht moment. Net nu 20 ambtelijke commissies in een grote stapel boekwerken hebben aangegeven hoe we twintig miljard of meer kunnen bezuinigen.

Maar, waar we ook komen. We brengen ook wat mee.

- Een know how over de leefbaarheid van kleine kernen van de meest deskundigen, van de bewoners zelf.
- Een aanbod van de bewoners, het zouden Feijenoorders kunnen zijn, die het niet alleen bij woorden laten, maar er ook zijn als het op daden aankomt.

En dat sociale goud, zoals Driek van de Vondervoort het altijd noemde, dat is ons aanbod, onze deal en dat lijkt me juist in die crisistijd en perioden van bezuinigen waardevoller dan ooit.

En volgens de uitnodiging van vanavond zou ik dan komen met de nodige tips en trucs. Wat dat betreft had ik beter in de Noordoostpolder kunnen blijven, want ik heb ze niet. En zeker: trucs hebben we ook niet nodig. Dat is meer van toepassing in de tijd voor 1 april bij het invullen van een of ander bekend formulier in een blauwe enveloppe.

Ga ook niet uitstralen wat we al lang niet meer zijn. Het aanhangsel van de stedelijke gebieden, de plaats waar altijd de klappen vallen. Waar de dorpsraad altijd bezig is om de minimum voorzieningen als winkel voor de eerste levensbehoeften, de school, een dorpshuis en iets van openbaar vervoer te behouden.

En dan ook altijd aan de verliezende hand. We waren op die manier de bewoners van het openluchtmuseum van het bekende boek van Geert Mak: Hoe God verdween uit Jorwerd en dat op tientallen plaatsen in Nederland.

Ik heb een Groninger gedeputeerde eens horen zeggen: Hoe God verdween uit Jorwerd is gain goud bouk. Alles trok weg uit Jorwerd, dat wel, maar één ding, de spirit die is gebleven.

Dat hebben we een paar maanden geleden nog in Elsendorp kunnen horen. Acht dorpen waren genomineerd voor de Nederlandse afvaardiging van de Europese Dorpsvernieuwingsprijs, waaronder Spoordonk. Waaronder ook Poppingawier, een dorpje in de buurt van Sneek. 188 Inwoners. Een jonge vrouw verzorgde de presentatie. Ze had een avond kunnen vullen met voorzieningen, die ze allemaal niet hadden. Dan had ze ook precies gepast in een dorpsraad en een LVKK van pakweg twintig jaar geleden.

Maar nee hoor, een pracht presentatie van wat ze samen wel hebben en hoe ze er samen iets van maken,

Tip, met ster, straal dat uit.

En dat gebeurt ook.

Dat deden de mensen uit Spoordonk in Elsendorp. Dat deed Elsendorp in 2008 in Koudum als Nederlandse winnaar van de Europese Dorpsvernieuwingsprijs.

Twee jaar eerder was Koudum in het Oostduitse Ummendorf de Europese winnaar op een driedaags festijn met 1000 deelnemers uit dertig landen en regio's. En uitstralen, dat deden ze, die Friezen, met een hoog Thialf gehalte, maar iedereen weet nu wel wat Koudum is en waar het ligt.

En ik heb zo'n vermoeden dat Wijk aan Zee, de nieuwe Nederlandse winnaar straks in september in Sand in Taufers in Italië, weer hoge ogen gaat gooien.

Een dorp, in de Randstad, met de zuigkracht van grote steden in de onmiddellijke omgeving, figuurlijk en letterlijk onder de rook van de Hoogovens, maar met een enorme samenhang onophoudelijk bezig de leefbaarheid in stand te houden, als een belangrijk dorp in Europa.

Hoort u nog wel eens iets over dat project met die prachtwijken van mevrouw Vogelaar? LNV lanceerde onlangs de gedachte van het komen tot een aantal topdorpen, min of meer als tegenhanger van die pracht- of krachtwijken.

Hoeft niet, want ze zijn er al.

Herman Wijffels reikte vorige week de zogenoemde P-NUTS Awards uit aan voorlopers die in hun dorp of gemeente lokaal en duurzaam energie opwekken.

Er was een award voor Ferwerderadiel in Friesland. Een kleine gemeente die investeert in lokale duurzame energieprojecten. Een investeringsfonds waar ook steeds geld is voor

innovatie en nieuwe ontwikkelingen. Participatie en zeggenschap van de eindgebruikers. Niet alleen tegen een windmolen aankijken, maar er ook van profiteren.

“De combinatie van risicodragende financiering en betrokkenheid bij de ontwikkeling maakt dit een interessant experiment voor lokale betrokkenheid en stimuleren van de lokale economie en innovatie”, aldus Herman Wijffels, misschien wel de beste premier die we nooit gehad hebben.

De ambtelijke bezuinigingscommissies van de overheid zien nog steeds heil in schaalvergroting. Het middel dat leidt tot efficiency. Toch wordt daar ook al anders over gedacht, richting kleinere eenheden, richting landelijk gebied en kleine kernen. En als een gaswolk uit IJsland in staat is om half Europa voor een week lam te leggen à raison van meer dan een miljard Euro, dan wordt dat ook tijd ook.

Wil je trouwens graag doemdenken, dan is de volgende bedreiging al onderweg naar de dorpen.

Krimp.

In het noorden, langs de oostgrens, in Zuid-Limburg, in Zeeuws-Vlaanderen en vroeg of laat ook in Brabant. Ook in andere landen als Duitsland. Daar hebben ze het trouwens over Schrumpf en dat klinkt meteen al tien keer zo erg als in Nederland. Schrumpf. Nee, doe mij dan maar de Zweden met Krümpe. Dat is volgens mij nog lekker ook.

En de bouwvallen van wat vroeger ooit eens een dorp was op het platteland van Frankrijk doemen op.

Zover zal het hier nooit komen. De gemeente Winschoten in Groningen dient als voorbeeld. Een woningcontingent van min 400. Dat wil zeggen 1000 kleine, slecht geïsoleerde woningen slopen en er 600 eigentijdse huizen voor neerzetten.

Het verschijnsel krimp keren zal ons niet lukken. Daar hadden we aan moeten denken na de geboortegolf van 1946.

Maar ik weet wel, dat dorpen met hun dorpsraden nu al bezig zijn om een dorp leefbaar te maken en te houden en dat ze de gevolgen van krimp met hun opvattingen over een burgerschap meedoen en meedenken overal aan kunnen.

De website van de VKKNB geeft aan dat het moeilijk is om aan vrijwilligers te komen. Ik weiger het eenvoudigweg te geloven. En dat is niet de kop in het zand steken.

In ons dorp van 2200 inwoners in de Noordoostpolder willen we een multifunctioneel centrum realiseren. 230 inwoners jong en oud, man en vrouw, autochtoon of nieuwkomer, allochtonen hebben we nauwelijks, maar die zitten er wel bij, hebben zich al gemeld.

Ruim 10% van de bevolking.

Wees daar dan zuinig op. Schakel een register-accountant dan niet in bij het oud papier inzamelen, maar laat hem dan met de inspecteur van belastingen onderhandelen over de BTW vrijstelling. Waardering en een feestje op zijn tijd. Als het een klus van tien uur in de week is, zeg dan niet bij het over de streep trekken dat het niets voorstelt qua beschikbaar zijn. Als je iemand vraagt voor een periode van drie jaar, maak er dan in gedachten niet meteen al zes van.

Het is geen arrogantie. Maar ik zou tot slot nog een tip willen geven aan parlementariërs, aan gedeputeerden en statenleden, aan wethouders en aan raadsleden:

Wees zuinig op de dorpsraden met hun vrijwilligers daarachter. Koester dat sociale goud, wees niet roekeloos met het delven ervan. Wat je er aan faciliteert komt dubbel en dwars terug. En als stedeling en plattelander dan kunnen leven in en genieten van een leefbaar landelijk gebied, dan zijn we toch precies waar we willen zijn.